

Pakafana'ay to romi'ad a 'ayam

Mokasi ho a mihecaan, o cidal ko pi'arawan no mita to sakacipinang to papacem, kalahokan ato dadaya. Ano mamicelem ko cidal, sato'eman sato ko romi'ad i, aya o dadaya to sa kita, masadak to ko fo'is tadengal to ko folad. Tadasapaan ko pisanga' no kawas to maamaan tona hekal. Hato o mipaocolan ningra ko 'ayam a midoedo to tedi' no cidal a pakafana' to tamdamdaw to romi'ami'ad.

Matengil no mita ko kasekak no koko' to kanikalan ato romi'ami'ad. Itini i niyaro' misakoko' maemin ko loma'loma'. Mansa cacorocorok sa ko pisasekak no koko' a milalekal, kakokokokok sa. Roma a koko' i, tahatenok ko lahad, o po'o:t o po'o:t sa, roma a koko' i, o kacifafahi ho ko lahad, o da:ngah o da:ngah sa, ya minanamay ho ko 'orip i, a 'e:k'e:k sanay ko sekak, matoya ma'iyakay ko pisasekak nora koko'.

Ya maomah kita i tokos, ano marawed to ko kalahokan, matengil to ko honi no tikolac “ tikokay tikokay tikokay ” sa, hay adihayay ko tikolac i semoisemitan no tokos. Ano masekak ho ko cecay nangra, mipalodihang to ko romaroma a tikolac, hato macacorocorokay a padi'eciw a romadiw.

O pisakalafian to tato'eman to ko romi'ad i, masekak haca ko

tikolac, itiya cowa to ko tikolac aca ko micadaay to midi'eciway, o roma to a 'ayamaan ko midi'eciway, oya mali'angay a ak'akay hananay a 'ayam ko mihakelongay a micada to midi'eciway.

Cowa kaolah ko 'ak'akay maro' i tokotokosan, maolah cangra i hefohefongan, 'apilipilisan ato lidolidongan. Ano palingata kita i 'apilipilisan a maomah i, kalafian matengil to no mita ko kasekak no 'ak'akay. Matengil ho ko kasekak no tikolac ato 'ak'akay i, mitakini'to to manma:anan misolimet to lalosidan a minokay to.

Anu o lafii ko pinokayayan i, deng to ko sekak no ekong ko matengilay patihi titaanan a minokay. Mahecad to roma a 'ayaman ko ekong mafana' patoor a midi'eciw. Ano masekak ho ko cecay nangra i, macacorocorok to ko romaroma a mihakelong midi'eciw a miraradiw.

So'elinay, o kasapaan to ko pisanga' no kawas to kasasiroma no hekal, nipaini a pakafana' kitaanan to kahirahira no serayan, kahirahira no kanga'ayan no tamdamdaw.

報時鳥

人們如何通過鳥類的啼叫來辨識時間和季節的變化。在古時，人們根據太陽的位置來判斷白天的時間，有些鳥類則被賦予了特殊的能力，能依太陽的方位報時。公雞的啼叫宣告黎明的到來，部落中幾乎每家都有養雞。接近中午時，雉雞的鳴叫聲告訴人們時間，傍晚時雉雞和凶鳥 cugaw 的合唱聲又提醒人們天色將晚。人們晚些時候回家時，貓頭鷹的叫聲則伴隨他們。這些鳥類的叫聲如同自然時鐘，讓人們依賴它們來掌握時間，體現了大自然的奇妙與和諧。